

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.390/2011/3. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Papp László jogtanácsos által képviselt Nemzeti Adó- és Vámhivatal (1054 Budapest, Széchenyi u. 2.) felperesnek - a Dr. Danka János ügyintézője mellett a Dr. Danka Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt alperes neve, címe alperes ellen vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása iránti perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 4.P.22.435/2010/4. sorszámu ítélete ellen a felperes által 5. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, az alperes által az államnak megtérítendő illeték összegét 27 000 (Huszonhétezer) forintra leszállítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 10 000 (Tízezer) forint fellebbezési eljárási költséget és térítsen meg az államnak külön felhívásra 36 000 (Harminchatezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A Cg...-09-000000 cégjegyzékszámú **gazdasági társaság** 2004. március 16-án nyert bejegyzést a cégnyilvántartásba. Az alperes a társaságnak a megalakulása óta a társaság irányítását biztosító, többségi befolyással bíró tagja és 2009. január 14-ig önálló képviseleti joggal bíró ügyvezetője volt. A társaság ellen 2005. augusztus 10-én, majd 2007. január 26-án adóvégrehajtás indult, a végrehajtás a felszámolási eljárásra tekintettel szűnt meg 2009. március 6-án.

A társaság 2007. évtől adó- és járulékfizetési kötelezettségét nem teljesítette, 2007. január 26-át követően foganatosított végrehajtási cselekmények miatt a társaság folyószámláját szinte megszakítás nélkül inkasszó terhelte. 2007. évi eredménye 0, ahogyan az értékesítés nettó árbevétele is. A mérleg szerinti pénzeszköze 7 783 000 forint, rövid lejáratú kötelezettsége 4 551 000 forint volt.

A B-en, 2008. január 4-én keltezett kölcsönszerződés szerint az alperes által képviselt társaság 17 000 000 forint kölcsönt nyújtott 2011. június 30-i visszafizetési határidővel, évi 8 % mértékű kamat kikötése mellett a **gazdasági társaság2** külföldi társaságnak, amelynek székhelye S.. Ekkor a társaság adótartozása 1 440 000 forint volt. A társaság pénzeszköze a 2007. évi mérleg szerinti 7 783 000 forintról 2008. évben 1 349 000 forintra csökkent. A 2008. évi mérlegadatokat szerint árbevétele nem volt, az üzemi tevékenység eredménye -506 000 forint, a pénzügyi műveletek eredménye 1 349 000 forint, az üzemi tevékenység és a pénzügyi műveletek eredménye után a szokásos vállalkozási eredménye 843 000 forint volt.

A társaság 2009. február 11-től felszámolás alatt állt, a felszámolási eljárásban bejelentett és nyilvántartásba vett hitelezői igény 9 499 122 forint. Az adóhatóság a társaságnál felszámolás miatt tevékenységet záró ellenőrzést végzett. Az ellenőrzés megállapításairól 2010. február 10-én felvett jegyzőkönyv rögzíti, hogy a tevékenysége zárómérlege szerint a társaság egyéb követelése 17 003 536 forint, pénzeszköze 122 352 forint, a folyószámla egyenlege 4 027 000 forint tartozást mutat.

A felszámolási eljárás befejezésének időpontja 2011. november 15., e nappal a társaság a cégnyilvántartásból törölve lett.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes magatartásával a társaság vagyonában 17 000 000 forint vagyoncsökkenést oly módon idézett elő, hogy a hitelezők érdekeit figyelmen kívül hagyva nagy összegű, hosszú lejáratú kölcsönt nyújtott és ezért kártérítési felelősséggel tartozik. Indokai szerint a társaság ügyvezetőjeként az alperes a társasággal szembeni követelések, illetve a gazdálkodás adatainak ismeretében intézkedett kölcsön nyújtásáról, ezzel a rendelkezésére álló pénzeszközöket jelentősen csökkentette. Magatartásával a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyta, feladatait nem azok elsődlegessége alapján látta el, ennek következtében a társaság vagyona csökkent. Az alperesnek 2005. évtől kezdődően előre látnia kellett, hogy a vezetése alatt álló társaság a vele szemben fennálló követeléseket esedékességgel nem lesz képes kielégíteni.

Az alperes időelőttiségre hivatkozással a per megszüntetése iránt terjesztett elő elsődlegesen kérelmet arra hivatkozással, hogy a kölcsönszerződésben kikötött visszafizetési határidő még nem járt le. A keresettel szemben érdemben azzal védekezett, hogy a kölcsön nyújtásának az időpontjában a társaság fizetésképtelen, csőd közeli helyzete nem volt megállapítható.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes a magatartásával a társaság vagyonában 17 000 000 forint vagyoncsökkenést oly módon idézett elő, hogy a hitelezők érdekeit figyelmen kívül hagyva nagy összegű, hosszú lejáratú kölcsön biztosítására intézkedett és ezért kártérítési felelősséggel tartozik. Kötelezte az alperest az állam javára 900 000 forint illeték megtérítésére és a felperesnek 150 000 forint perköltség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság nem osztotta az alperes védekezését a kereset időelőttisége tekintetében, álláspontja szerint azzal az adós védekezhette a társaság által a kölcsönszerződés teljesítése iránt ellene indított perben. A hitelező jelen perben

érvényesített igénye elbírálására a Gt. 30. §-ának (2)-(3) bekezdése, valamint a Cstv. 33/A. §-ának a rendelkezései az irányadóak. Indokai szerint a felperest terhelte a bizonyítás kötelezettsége a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének az időpontjára, az alperes hitelezői érdekek sérelmével járó jogellenes magatartására, a bekövetkezett vagyoncsökkenésre és a kettő közötti okozati összefüggésre vonatkozóan. Az alperes pedig azzal menthette volna ki magát, ha bizonyítja, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően az adott helyzetben elvárható valamennyi intézkedést megtette a hitelezői veszteségek csökkentése érdekében. Az alperesnek, mint ügyvezetőnek szükségszerűen fel kellett volna mérnie rövid és hosszú távon egyaránt a társaság finanszírozási szükségletét. A kölcsön nyújtása a 2006. évi éves árbevételét 5 000 000 forinttal meghaladó összegben történt, olyan időpontban, amikor a kölcsön nyújtását megelőző 2007. évben a társaságnak árbevétele már nem volt. Mindezekon túl a kölcsön biztosítékaul sem dologi, sem személyi biztosíték nem lett kikötve, a szerződést az adós részéről aláíró személy képviseletre jogosító meghatalmazással nem bírt. Ezáltal a társaság a rendelkezésére álló forgóeszközt nem a hitelezők kielégítésére fordította. 2008. december 31-én a társaság rendelkezésére álló 122 000 forint készpénz és a 4 551 000 forint rövidlejáratú kötelezettség 0,0268 aránya már a ténylegesen és véglegesen bekövetkezett fizetéseképtelenséget igazolja. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete a kölcsönszerződés időpontjában már fennállt.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását, a kereset elutasítását. Megalapozatlannak tartotta az elsőfokú bíróság részéről annak a megállapítását, hogy a kölcsönszerződés megkötésekor a társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt. Érvei szerint az adóhatósági jegyzőkönyvek és a társaság mérleg- és eredmény-kimutatásai ennek alátámasztására nem alkalmasak és nem elegendőek. A vagyoncsökkenés megállapítását azért tartotta megalapozatlannak, mert a kölcsön nyújtásával egyidejűleg a társaságnak követelése keletkezett, amely szintén része a vagyonának. Vitatta a kölcsön megtérülése bizonytalanságára vonatkozó megállapítást is. Az alperes fellebbezésének kiemelt indoka volt, hogy az elsőfokú bíróság által az érdemi döntése meghozatalakor irányadónak tekintett és alkalmazott Cstv. 33/A. §-a 2009. szeptember 1-én lépett csak hatályba, így az a kölcsönszerződés időpontjára vonatkozóan nem alkalmazható. Kifogásolta az eljárási illeték összegének megállapítását is arra hivatkozással, hogy a per nem meghatározható pertárgyértékű. Fellebbezése eredménytelensége esetére kérte az általa megtérítendő illeték összegének az Itv. 39. § (3) bekezdés b) pontja szerint történő megállapítását.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy a Cstv. 33/A. §-ában foglalt felelősségi szabályok 2009. szeptember 1-én csak módosultak, a mérlegadatokat pedig az alperes szolgáltatta mind a cégbíróság, mind az adóhatóság részére. Érvei szerint a társaság már 2007. december 31-én fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt, a kölcsön nyújtása pedig a tényleges fizetéseképtelenségéhez vezetett. A felperes álláspontja szerint a kölcsön bizonytalan megtérülését támasztja alá az a körülmény is, hogy a követelést a felszámoló 1 %-os értéken sem tudta értékesíteni, és a lejáratkor az adós nem teljesített. Nem vitatta a fellebbezés pertárgyértékre vonatkozó indokait.

A fellebbezés nem alapos.

Észlelte az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság az eljárása során nem tisztázta a felperes személyét, emiatt a jogutódlást a területi szerv és nem az APEH tekintetében állapította meg, és azt felperesként az ítélete fejrészében helytelenül jelölte meg. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az első tárgyaláson a felperes képviselője a képviseleti jogosultságát az APEH elnökétől - és nem annak területi szervétől - kapott, és őt az APEH képviselőre jogosító meghatalmazással igazolta. Itt mutat rá arra is az ítéletábra, hogy polgári perben a perbeli jogutódlás megállapítása pervezető végzéssel nem történhet, arról a bíróságnak a Pp. 65. §-a szerint alakszerű, indokolt és fellebbezéssel támadható végzésben kell döntenie. Az ítéletábra, mint másodfokú bíróság a Pp. 254. §-ának (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletével együtt a per folyamán hozott egyéb határozatként felülbírálta a jogutódlásról hozott pervezető végzését is. E felülbírlat eredményeként megállapította, hogy a fent kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság súlyos eljárási hibát vétett, amelyet az ítéletábra az eljárása során kiküszöbölt, így az nem eredményezte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését.

Az elsőfokú bíróság ítéletének érdemi felülbírlata során az ítéletábra az elsőfokú bíróság által megállapított, a lényeges körülményeket, a releváns tényeket rögzítő tényállást elfogadta ítélete alapjául, egyetértett érdemben helyes döntésével is. Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokait azonban csak részben osztotta.

A társaság ellen a felszámolási eljárás 2009. február 11-én indult. Ezért a Cstv. 33/A. §-a (1) és (2) bekezdésének ebben az időpontban hatályos, és nem az elsőfokú bíróság által alkalmazott, ezt követően hatályba lépett rendelkezései voltak az irányadók a kereset elbírálása során. Itt mutat rá az ítéletábra arra is, hogy az alperes jogi tévedésben van akkor, amikor a Cstv. 33/A. §-ának 2009. szeptember 1-jei hatályba lépését állítja. A Cstv. 33/A. §-át a 2006. évi VI. törvény 14. §-a iktatta be, azt a 2006. július 1-jét követően indult eljárásokban alkalmazni kell. A Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdése jelen perben alkalmazandó rendelkezései szerint a hitelező vagy a felszámoló a felszámolási eljárás ideje alatt keresettel kérheti a bíróságtól [6. § (1) bekezdés] annak megállapítását, hogy azok, akik a gazdálkodó szervezet vezetői voltak a felszámolás kezdő időpontját megelőző három évben, a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően ügyvezetési feladataikat nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján látták el (ideértve a környezeti terhek rendezését is), és ezáltal a társasági vagyon a keresetben meghatározott mértékben csökkent. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte az az időpont, amelytől kezdve a gazdálkodó szervezet vezetői előre látták vagy ésszerűen előre láthatták, hogy a gazdálkodó szervezet nem lesz képes esedékességgel kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket. Ha többen közösen okoztak kárt, felelősségük egyetemleges.

A Cstv. 33/A. §-ának (2) bekezdése szerint mentesül a felelősség alól az (1) bekezdésben említett vezető, ha bizonyítja, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően az adott helyzetben elvárható valamennyi intézkedést megtette a hitelezői veszteségek csökkentése érdekében. Amennyiben a vezető a felszámolás kezdő időpontját megelőzően nem tett eleget az adós éves beszámolója [összevont (konszolidált)

éves beszámolója] külön jogszabályban meghatározott letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének, a hitelezői érdekek sérelmét vélelmezni kell.

E törvényi rendelkezések alkalmazása mellett is helyes az elsőfokú bíróság megállapítása, hogy a kölcsönszerződés időpontjában már bekövetkezett a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet. A Cstv. pénzforgalmi szemléletű fizetéseképtelenségi fogalmat alkalmaz, az adós vagyona közömbös a fizetéseképtelenségének a megítélésénél. Az alperes fellebbezési érvei ellenében - a társaság ellen 2005. augusztus 10. óta folyó adóvégrehajtás tényén túl - pontosan a gazdálkodás lényeges mutatóit, a társaság vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről és azok alakulásáról objektív információt tartalmazó mérlegadatokat azok, amelyekből megállapítható, hogy a társaság a szerződéskötést megelőző évben sem nettó árbevételt, sem eredményt nem realizált, amely a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet fennállását támasztja alá. Ekkor már az alperesnek látnia kellett, hogy a társaság nem lesz képes az esedékességkor kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket. Mint felelős vezetőnek és egyben a társaság irányítását biztosító többségi befolyásolással bíró tagnak azt is látnia kellett, hogy a társaság 2008. évben sem fog bevételt realizálni. A kölcsönszerződés megkötésének az időpontja ezért alappal tekinthető annak a „kritikus pont”-nak, amikor már nem volt remény a fizetéseképtelenség elkerülésére. A szerződés megkötésével pedig a hitelezők helyzete még reménytelenebbé vált. A társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetét vitató alperesi fellebbezési érvek ellenében mutat rá az ítélet arra, hogy a - felszámolási eljárás elrendelését megalapozó - fizetéseképtelenség tényének a megállapítását teszi lehetővé a Cstv. 27. § (2) bekezdés c) pontja abban az esetben, ha a vele szemben lefolytatott végrehajtás eredménytelen volt. Ebből okszerűen következik, hogy a kölcsön nyújtásának időpontjában a társaság már fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt az ellene évek óta folyó adóvégrehajtás eredménytelensége miatt. Az elsőfokú bíróság által is helyesen felhívott Gt. 30. § (3) bekezdés előírásaira figyelemmel az alperes, mint vezető nem mérlegelhetette, hogy az akkor már bevételt eredményező tevékenységet nem folytató társaság lejárt tartozását fizeti ki, vagy pénzét kölcsönadja.

Az ítélet álláspontja szerint is a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően a hitelezők érdekeinek elsődlegessége a kölcsön nyújtásában megnyilvánuló ügyvezetői magatartás, az alperes nem hitelezői érdekek szerinti eljárása miatt sérült, és e magatartással okozati összefüggésben annak összegével csökkent a társaság hitelezők kielégítését szolgáló vagyona.

A Cstv. 33/A. § (2) bekezdése azonban a vezető számára biztosítja a kimentés lehetőségét, egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy e körben milyen magatartás bizonyítása szükséges annak érdekében, hogy a felelősség alól a vezető mentesülhessen. A jogi képviselővel eljáró alperes ilyenre sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében nem hivatkozott. Az általa felhozott fellebbezési érvek pedig nem vezethetnek a kimentéséhez.

A Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdése szerinti megállapítási keresettel olyan (jogi) tények ítéleti deklarálása érhető el, amelyek a jogalap részeként a Cstv. 63. §-ának (3) bekezdése szerinti, a felszámolási eljárás jogerős befejezését követő, jogérvényesítéssel járó kereset

előfeltételei. Ezért a jelen megállapítási perben a felelősség megállapítása és ebből a szempontból az összecszerűség meghatározása csupán a megállapított felelősség felső korlátját (pro viribus felelősség) jelenti.

Alapos azonban az alperes fellebbezése a kereset illetékvonzata tekintetében. A bírói gyakorlat szerint a Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdésén alapuló kereseti kérelem nem meghatározható pertárgyértékű megállapítási kereset, ugyanis nem összecszerű marasztalásra irányul, még ha a vezető tisztségviselő magatartása következtében a társaságnál beállt vagyoncsökkenést összecszerűsíti is. (BDT.2011.2476.) Így az Itv. 39. § (3) bekezdésének b) pontja szerinti 450 000 forint pertárgyérték után az elsőfokú eljárás illetékvonzata az Itv. 42. § (1) bekezdésének a) pontja szerint 27 000 forint. A pertárgyérték ennek megfelelően történő megállapítását indokolja az a körülmény is, hogy a megállapítási kereset alapján a bíróság lényegében olyan, a későbbi esetleges marasztalást jogalapjában és legmagasabb összegében eldöntő előkérdésről határoz, amely egy eljárás esetében a pertárgy értékének meghatározásánál egyáltalán nem lenne figyelembe vehető. A hitelező a felszámolási eljárás jogerős befejezését követően indíthat marasztalás iránti pert, ezért az eljárási költségek ilyen módon történő megtöbbszörözése a hitelezőre nézve is rendkívül méltánytalan és az sem a Pp. 24. §-ából, sem az Itv. rendelkezéséből nem vezethető le. A megállapításra irányuló perek esetében a bírói gyakorlat csak azokban az esetekben tekinti a per tárgyának értékét meghatározhatónak, amelyekben a felperes kereshetőségi jogának korlátai vagy az érvényesített igény jogi természete a peres felek közötti jogviszonyban kizárja a marasztalási kereset előterjesztését. Jelen esetben azonban nem erről van szó, hanem arról, hogy a Cstv. rendelkezései értelmében külön perben történik a felelősség megállapítása és a felelős marasztalása.

Az alperes fellebbezése részben vezetett eredményre. Az ítéletábra ezért a Pp. 253. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben, a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között, megváltoztatta, és az állam javára megtérítendő illeték összegét leszállította.

Az ítéletábra a pereszes alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes részére a jogi képviseletével összefüggésben felmerült és a Pp. 67. §-ának (2) bekezdése szerint alkalmazott 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdés szerint számított összegű fellebbezési eljárási költsége megfizetésére. Az alperes, illetékfeljegyzési joga folytán, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján az Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja szerint 600 000 forint pertárgyérték után az Itv. 46. § (1) bekezdés szerint 36 000 forint fellebbezési illetéket köteles az államnak megtéríteni.

D e b r e c e n, 2011. november 24.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottília s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelűl:

- kiadó -